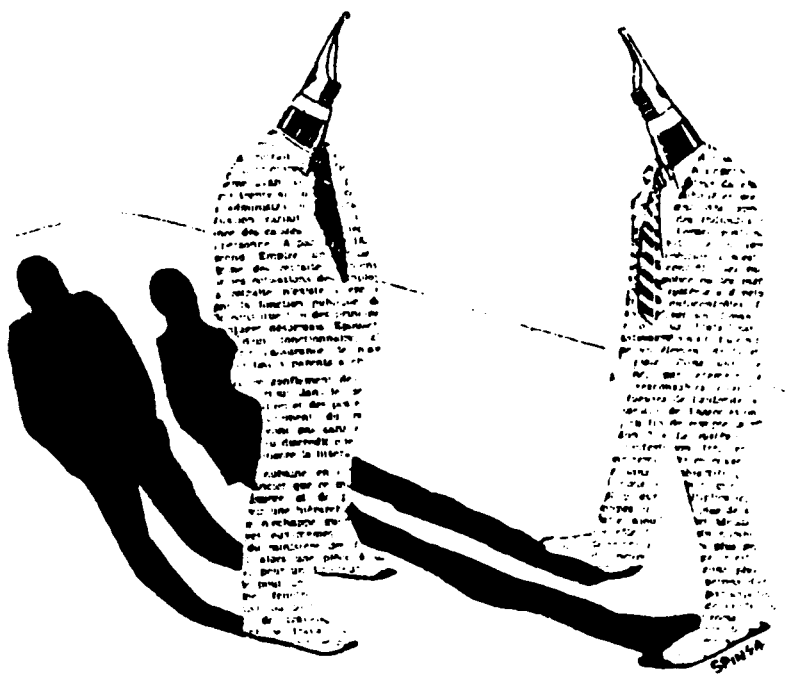

λόγος – αντίλογος – διάλογος

Και όμως υπάρχουν διαφορετικές διαφορές...

Δεν υπάρχουν μόνον απολογητές του καπιταλισμού και τριτοδιεθνιστές. Το ιδεολογικό φασματοσκόπιο περιλαμβάνει ποικίλες αποχρώσεις ή και ετεροχρωμίες. Το πρόβλημα δεν βρίσκεται εδώ. Πέρα απ' τον αυτοχαρακτηρισμό, νόμιμος είναι και ο ετεροπροσδιορισμός, δηλαδή η κριτική - και η επικριση. Κανείς δεν πιάζεται ν' αποκαλύψει την κοσμοθεωρητική του ταυτότητα. Οι μαχητικές και μάχιμες ιδέες - με τις βεβαιότητες αλλά και τις ρευστότητες που συμπυκνώνουν- υποτίθεται ότι υπάρχουν για να κατατίθενται, να συζητούνται και ν'

αντιπαλεύουν ως συστατικά των κινημάτων. Η ταξική πάλη ποτέ δεν ήταν άγνωστος πόλεμος...

Όμως τώρα διερευνούμε το πρόβλημα «πυρηνική ενέργεια και πολιτική». Πρόβλημα βραδυφλεγές αλλά εκρηκτικό, που έμελε να πυροδοτηθεί μόνο μετά το «ατύχημα του Τσερνομπίλ». Αίφνης ως νέο υποκείμενο της ιστορίας και της πάλης των τάξεων ενέσκυψε ο «αντιπυρηνικός άνθρωπος» - νωρίτερα ο οικολογικός, ο νεολαίος, ο αυτόνομος, ο εναλλακτικός... Επειδή η συγκυρία δεν είναι ιστορία και οι

ενδείξεις της πρώτης δεν καλύπτουν συνήθως τα μακρομεγέθη της δεύτερης, η κοινοτοπία «κυρίαρχη αντίθεση παραμένει εκείνη του κεφαλαίου και της εργασίας, που παράγει και τις δευτερεύουσες» επανέρχεται καινοφανώς και (τουλάχιστο) αληθοφανώς. Μένει να διασταυρωθεί με τις ιδιαιτερότητες του θερμοπυρηνικού, του οικολογικού και των άλλων «επιμέρους» προβλημάτων. Αυτό το «μένει» εμμένει ως αναπάντητο ερώτημα. Είναι η (μετασοσιαλιστική, μετα-ευρωκομμουνιστική κλπ) Αριστερά που θα φιλοτιμηθεί να εγκολπωθεί τα (αυτόνομα, ιδιοπρόσωπα κλπ) κινήματα ή μήπως το ειρηνιστικό, το οικολογικό και τα άλλα ρεύματα θα προλάβουν να καλλιεργήσουν έναν πρωτότυπο-συνθετικό πολιτικό κεντρισμό; Μήπως πάλι ο πειραματισμός που ενδείκνυται πρέπει να υπερβαίνει το πολωτικό σχήμα «επιμέρους κοινωνικό κίνημα – καθολικό πολιτικό πρόγραμμα και στρατηγική»; Επαναλαμβάνω αμήχανα τα ερωτήματα...

Το Τσερνομπίλ και η σύστοιχη εκκρεμότητα γύρω απ' την πυρηνική ενέργεια ως ενεργειακή πανάκεια είναι μια απ' τις μυριάδες προκλήσεις που έπρεπε (κι εξακολουθεί να πρέπει) ν' απαντηθούν απ' την Αριστερά και τα κινήματα. Κι όμως κυριάρχησαν οι ηθικο-ιδεολογικές απλουστεύσεις. Σπείσαμε ν' ανησυχήσουμε για την ποιότητα των ραδικιών και του γιαουρτιού, λες και ο βιομηχανικός καπιταλισμός περίμενε την σχάση του πυρήνα για να διαταράξει την αγνότητα των προϊόντων ή τα οικοσυστήματα. Καρτερούσαμε ένα πυρηνικό «ατύχημα» για να μας ανησυχήσει η πολιτική διαχείριση των ενεργειακών πόρων. Η Αριστερά και τα κινήματα ποτέ ως τότε δεν είχαν διανοηθεί να ταράξουν την ησυχία των μετόχων και των διευθυντών την ώρα που διακανόνιζαν την παραγωγή και χρήση του πετρελαίου, του ρεύματος, των χημικών αερίων και, τέλος-τέλος, των οπλικών συστημάτων... Το χειρότερο όμως είναι ότι η ευαισθησία μας εξαντλήθηκε λίγο μετά την τελευταία καθησυχαστική δήλωση των φυσικών και των υφυπουργών.

Η πολιτική με «πί» κεφαλαίο φάνηκε να εκδικείται. Άραγε φταίει αυτή; Αμηχανίας συνέχεια.

Φοβάμαι ότι κάθε κίνημα σαν το αντιπυρηνικό, τουλάχιστο στην Ελλάδα, είναι «καταδικασμένο» να εργάζεται εποχιακά και να περιμένει επί χρόνο αόριστο την επόμενη «ευκαιρία», αν δεν χαράξει τόσο θεωρία - πολιτική - τακτικές όσο και δόδους επικοινωνίας μ' εκείνο τον «γενικά» πολιτικό χώρο (κεντρικό, παραδοσιακό, «πί» κεφαλαίο και ότι άλλο θέλετε) που, ενδεχομένως, υπάρχει ή διαμορφώνεται σήμερα στην Ελλάδα, εάν και εφόσον ο χώρος αυτός έχει πράγματι εμβαθύνει, με ποιότητα όμως και φερεγγυότητα, στις σημασίες του ζεύγματος κοινωνικό - πολιτικό. Πρέπει να προαχθεί η «πρωτογενής» κοινωνική στοχοθεσία αλλά και να διασφαλίζεται, σε κάποιο βαθμό η θεσμικοπολιτική κρυστάλλωση των πραγματώσεών της. Κίνημα υπάρχει όταν κάποιες κοινωνικές ανάγκες πολιτικοποιούνται, δηλαδή ανάγονται αποτελεσματικά στο πεδίο των σχέσεων εξουσίας. Και πολιτική δεν γίνεται με εύθυμα συνθήματα για τα ραδίκια ή προσφυγές στον εξωτερικό δανεισμό για σύμβολα και μορφές. Μπορεί ν' αρχίσει να γίνεται (στο επίμαχο θέμα) αν δοκιμάσουμε ν' απαντήσουμε και να παρέμβουμε στα παρακάτω, τουλάχιστο, προβλήματα: Ιστορία, χαρακτήρας, καταμερισμός, διαχείριση της ενέργειας στην Ελλάδα. Μορφές ενέργειας και στρατιωτικές τους εφαρμογές. Το ενδεχόμενο της εισαγωγής στην χώρα μας της «ειρηνικής» πυρηνικής ενέργειας και η βεβαιότητα της ύπαρξης (παρωχημένων έστω - και του Τσερνομπίλ ο αντιδραστήρας παρωχημένος ήταν) πυρηνικών όπλων. Στάση απέναντι σ' αυτή την πιθανότητα. Γενίκευση του θέματος και προβληματισμοί γύρω απ' το ενδεχόμενο ένα άλλο κοινωνικοπολιτικό μέτωπο εξουσίας να μπορεί ν' ασκήσει μια «άλλη» πολιτική διαχείρισης της ενέργειας. Εναλλακτικότητα - υποκατάσταση των «κυρίαρχων» μορφών ενέργειας και ζήτημα εναλλακτικών πηγών. Χαρακτήρας, όρια, εξέλιξη

των «επίσημων» κομματικών πολιτικών στο προκείμενο. Το ενεργειακό ζήτημα στην καθημερινή επικαιρότητα και στις κυβερνητικές επιλογές. Μηνύματα απ' την Ευρώπη και τον κόσμο. Προτεραιότητες, μορφές παρέμβασης και ενδεχόμενη πολιτική συμμαχιών του αντιπυρηνικού – οικολογικού κινήματος. Από κοντά έρχονται και τα προβλήματα της ειρήνης και του πολέμου. Δίχως θεωρία, ιεραρχήσεις, διάρκεια και συζεύξεις με την «καθαυτό» πολι-

τική, η κεντρικότητα του εργατικού κινήματος και το πάνδημο του βραχνά της λιτότητας θα επιβεβαιώνονται πανηγυρικά και ακαταμάχητα. Όσο για τα «εναλλακτικά», θα ισχύει το σαββοπουλικό «η νύχτα εναλλάσσεται με νύχτα...»

Θεσ/νίκη, Φλεβάρης 1987

Χρήστος Τυροβούζης